

OKRUG
ZLATIBORSKI 2

OPŠTINE
Arilje, Nova Varoš, Požega, Čajetina

Amzići, Arilje, Branešci, Dobroselica, Godovik, Gorobilje, Gornja Dobrinja, Gostilje,
Jablanica, Mačkat, Mršelji, Požega, Ljubiš, Radoinja, Sainovina, Seništa,
Sirogojno, Stupčevići, Zlatibor, Šljivovica, Štitkovo, Čelice

Zlatiborski okrug čini 8 opština i 438 naselja. Na površini od oko 6100 km² živi oko 290000 stanovnika.
Podaci za ove četiri opštine (Arilje, Nova Varoš, Požega, Čajetina): na oko 2090 km² živi oko 83000 stanovnika.

Na prethodnoj strani: Radoinjsko jezero, jesenji motiv

ETNO AMBIJENTI

Prezentacije folklora vezane za gradnju, domaće i poljske poslove, alat, opremu i posude, ishranu i zabavu, zgodno svrstane pod pridev "etno" čest su sadržaj ili dodatak turističko-ugostiteljskih ponuda. Turistička ponuda se klasificuje kada je u pitanju npr. smeštaj, dok službena pravila za primenu odrednice "etno" ne postoje. Tako pod nazivom "etno kuća" i "etno selo" imamo najrazličitije forme: od grupisanih objekata na otvorenom, preko ozbiljnih muzejskih postavki, do obične (etno) dekoracije nekog ugostiteljskog objekta.

Etno kućom se nazivaju ugostiteljski objekti:

- sa jednom ili više dekorisanih prostorija;
- sa savremeno zidanim objektom ili izvornim ili od izvornih materijala zidanim objektom;
- bez ili sa otvorenim prostorom za posluženje, koji je pri tom dekorisan cvećem i starim prevoznim sredstvima;
- dodatnim tradicionalnim objektom - vajatom, vodenicom, ...
- sa prenoćištem ili bez.

Kao dekoracija najčešće služe tradicionalni alati, oprema, odeća, posude. Kao dekoracija na otvorenom tu su kola, čeze, plugovi. Vrlo često su te postavke prenatrpane, ali, ako je kuhinja prava narodna, a hrana dobra, to se lako opašta. Etno kućom se nazivaju i zaštićeni objekti tradicionalne gradnje, pri čemu se uz stambenu zgradu podrazumeva i okućnica sa ekonomskim objektima.

Pod nazivom **Etno selo**javljaju se:

- kompletne sela, ambijentalne celine (Gostuša, Stara planina; Štitkovo na Javoru);
- delovi sela, uređeni prostor sa namenom (Bistrica kod Petrovca);
- pojedine kuće za smeštaj u okviru istog sela (Poganovo);
- posed sa više starih objekata (Latkovac, kod Aleksandrovca; Guvništa, Kamena Gora);
- ugostiteljski objekat sa preseljenim izvornim objektima (Terzića avlja, Zlakusa);
- savremeni ugostiteljski objekat sa preseljenim izvornim vajatima - depandansima (Boškova Voda, Zlatibor; Gostoljublje, Mionica; Srna, Inovo);

Naziv **Etno park** (Izložba na otvorenom ili Muzej pod vedrim nebom) nose kompleksi gde su izloženi grupisani tradicionalni objekti iz mesta ili okoline sa namenom prikazivanja, poučavanja i proučavanja. Pored grupisanih planinskih kuća - Brvnare na Tari i istorijsko-etno prezentacije Ravne kod Knjaževca, najpoznatiji etno park Srbije je svakako Staro selo u Sirogojnu.

Karakteristično za ovaj kraj

ETNO AMBIJENTI OVOG KRAJA

Najpoznatiji i najveći po površini **etno park** u Srbiji je Staro selo u Sirogojnu. Staro selo, kao muzej na otvorenom, reprezentuje ambijent u kome se odvijao život u planinskim selima u poslednjih par vekova. Selo čini veliki broj tipskih objekata preseljenih iz samog sela i bliže ili dalje okoline. Pored izvornih objekata, sadržaj čini i prikaz starih zanata i pripreme namirница. Centralna zgrada je spratna brvnara, savremeni objekt, mesto predviđeno za radionice i druge vrste okupljanja.

Etno selo Boškova voda je savremeni ugostiteljski objekt sa doseljenim izvornim vajatima kao depandansima za smeštaj. U okviru kompleksa je, takođe doseljena, vodenica koja aktivno radi.

U centru sela Štitkovo nalazi se dvadesetak tipskih kuća koje su pravljene krajem 19. veka. Još uvek su potpuno očuvane. zajedno su zaštićene kao etno selo, odnosno ambijentalna celina.

Ostale znamenitosti kraja

KULTURA

U rodnome selu kneza Miloša, Gornja Dobrinja, formiran je Spomen kompleks posvećen knezu. Ideja i namena kompleksa još, izgleda, nisu dobili konačan oblik; za sada celinu čine spomenik knezu, nadgrobni spomenici kraj crkve, spomen česma i vajat bez namene.

U Požegi se nalazi interesantan **muzej**. Na prostoru stare železničke stanice napravljen je Železnički muzej uskog koloseka. Na koloseke stanice je postavljeno više kompozicija i desetak lokomotiva koje oslikavaju železnički saobraćaj pre šezdeset i više godina. Par lokomotiva je staro skoro 150 godina, dok je jedna unikatna - postoji samo još jedna ista u celom svetu.

U Sirogojnu je otvoren Muzej pletilja, sa postavkom koja prezentuje kako rad i stvaralaštvo pletilja ovog kraja, tako i kreativni razvoj naših modnih trendova iz sedamdesetih godina prošloga veka inspirisanim motivima i materijalima ovdašnje sredine.

U selu Šljivovica je **Galerija** Miladina Lekića, vajara u drvetu čije se šaljive figure srpskih seljaka i ratnika mogu sresti širom Srbije.

U Borovojoj Glavi na Zlatiboru se nalazi Galerija slika sada pokojnog slikara Božidara Kovačevića. Uz galeriju ide kafić, kompleks radionica, kao i sobe za smeštaj.

Interesantna je priča velelepne zgrade od belog kamena u selu Mačkat. Po jednoj verziji, vlasnik, solunski borac, za svoje junaštvo dobio je od kralja ni manje ni više nego - ovaj dvorac.

Brojni su **sakralni objekti** - manastiri, crkve, crkve brvnare rasuti po ovom kraju.

Nekoliko poznatih manastira su: manastir Bistrica (vodi se i kao Crkva Svetе Trojice), manastir Janja (Rutoši), manastir Klisura, manastir Godovik (vodi se i kao Crkva Sv. Đorđa).

U centru Arilja je nadaleko poznata Crkva Svetog Ahilija. **Crkve brvnare** postoje u Dobroselici, Gorobilju, Radijevićima. U Petima (Kućani) je najmanja crkva brvnara u Srbiji.

U selu Jablanica se pored crkve brvnare nalazi velika grupa sobrašica, tesanih garnitura za slavska okupljanja. Osim ove, u celoj Srbiji je preostala još samo jedna lokacija sa grupom sobrašica i to u selu Lužnica kod Kragujevca.

Od **vodenica** koje su dobro očuvane, ali ni jedna više ne radi, postoje po jedna kod vodopada u Gostilju, u selu Bistrica i u Godoviku, kraj crkve.

U selu Štitkovu, od dve vodenice ni jedna ne radi odavno. Velika je šteta što vodenica bliža selu, izvanredno lep objekt, pokriven trskom, nepovratno propada.

Od **spomenika**, jedan od većih nalazi se na zlatiborskom Šumatnom brdu i posvećen je streljanim partizanskim ranjenicima 1941. godine.

U Sirogojnu se nalazi spomenik proti Smiljaniću, poznatom ratniku iz balkanskih ratova i narodnooslobodilačke borbe.

U selu Svračkovo kod Požege nalazi se kao spomen kuća - rodna kuća Petra Lekovića, prvog narodnog heroja Jugoslavije.

Kuća u kojoj je rođen Dimitrije Tucović, jedan od najistaknutijih teoretičara i osnivač Socijaldemokratske partije u Srbiji, nalazi se u selu Gostilje. Predviđeno je da radi kao muzej, ali nema službeno objavljenih informacija o nameni.

ISTORIJA

U atarima sela Pilatovići i Prilipac, u dolini reke Moravice nalazi se Velika humka, **praistorijska** nekropola iz starijeg gvozdenog doba. U centru humke nalazi se velika kneževska grobnica.

Deo Požege, poznat kao Visibaba, obiluje **antičkim** arheološkim lokalitetima (Blaškovina, Bolnica, Savinac, Varošište, Vesovina). Nije čudo, otkriveno je da je mesto bilo centar rimskog municipijuma (opštine) Malvezacijum. Čudo je samo što nisu vršena sistematska arheološka istraživanja.

Na visokoj kupastoj steni u selu Rutoši nalazi se **srednjevekovni** grad Oštrik, koji je pripadao vlastelinskoj porodici Kosača. Od nadzemnih ostataka postoji samo lomljeni kamen sa bedemom, rasut po liniji kojom je bedem okruživao utvrdu. Ako ništa drugo, pogled sa vrha je vredan truda oko uspona.

PRIRODA

Teritoriju **Specijalnog rezervata prirode** Uvac opština Nova Varoš deli sa opština Sjenica. Rezervat je kao turistička destinacija poznat daleko van granica naše zemlje, a među domaćim turistima to je nezaobilazna tačka.

Dve stvari su ključne - meandri Uvca i kolonija beloglavljih supova. Meandre možete oploviti čamcem, možete ih obići stazom koja vodi po grebenu, ili posmatrati sa jednog od vidikovaca. Postoje dve platforme sa suprotnih strana vode, pri čemu je vidikovac na desnoj obali (zovu ga Molitva) pristupačniji. Kolonija supova polako ali sigurno napreduje.

Tu je i Ledena pećina. Nije osvetljena, kažu - namerno, a za nju važi da je voda u njoj neverovatno čista.

Nekoliko različitih po veličini **jezera** nude svoje obale ribolovcima i kupačima.

Na reci Uvac prvo ide veliko Zlatarsko jezero, treće po veličini u Srbiji sa najvećom kamenom branom u Evropi. Njegova voda okreće turbine HE Kokin Brod.

Zatim, u nastavku iste reke ide Radojnsko jezero, čija voda daje pogonsku snagu za HE Bistrica. Jezero većim delom ide koritom reke, usko je i krivudavo u dužini od 11 km, prošireno je samo u kotlini pred branom. Tu je smešteno i lepo izletište sa kamp kućicama i obalom uređenom za kupanje i pecanje.

Ribničko jezero na Zlatiboru važi za jezero sa vrlo čistom vodom. Služi za snabdevanje zlatiborskih turističkih mesta pijaćom vodom, pa je iz tog razloga kupanje (zvanično) zabranjeno.

U samom urbanom turističkom centru Zlatibora nalazi se Zlatiborsko jezero, jedan od centara zabave leti. Moguće je kupanje, vožnja pedalina, a obale su načičkane kafićima.

Vodopad Gostilje u istoimenom selu samo je deo turističke atrakcije. Vodotok u nastavku pravi još nekoliko bučnih kaskada, a okolina i pristupne staze su lepo uređene i opremljene dodatnim sadržajima.

U kanjonu reke Panjice, kod sela Brekovo nalazi se vodopad Panjica (10 m) i atraktivna Vodena pećina.

Na Zlatiboru, u delu naselja zvanom Oko, nalazi se izvor mineralne vode, takođe zvan Oko i spomen česma meštanima poginulim u balkanskim i Prvom svetskom ratu.

Na Zlatiboru postoji i **prerast**. Nalazi se u selu Dobroselica i nije teško naći je, nalazi se odmah pored puta. Zovu je Ječmenska prerast, Točkovička pećina ili Šupljica, ima veliki otvor i duga je tridesetak metara. Imala je uređeno odmorište, ali ono se, izgleda, ne održava redovno.

Interesantno uređena **pećina** nalazi se u selu Rožanstvo. Stopića pećina nije velika koliko je bogata sadržajem. U pećini postoji vodotok koji dolazi iz stenskog masiva preko bučnog i obilnog vodopada. Postoji još jedan izvor unutar pećine, vrelo koje polako puni kaskadne bigrene kadice kružno raširene ispod vrela. A na sve to dodato je osvetljenje u bojama koje se menjaju. Utisak je - kaleidoskopski.

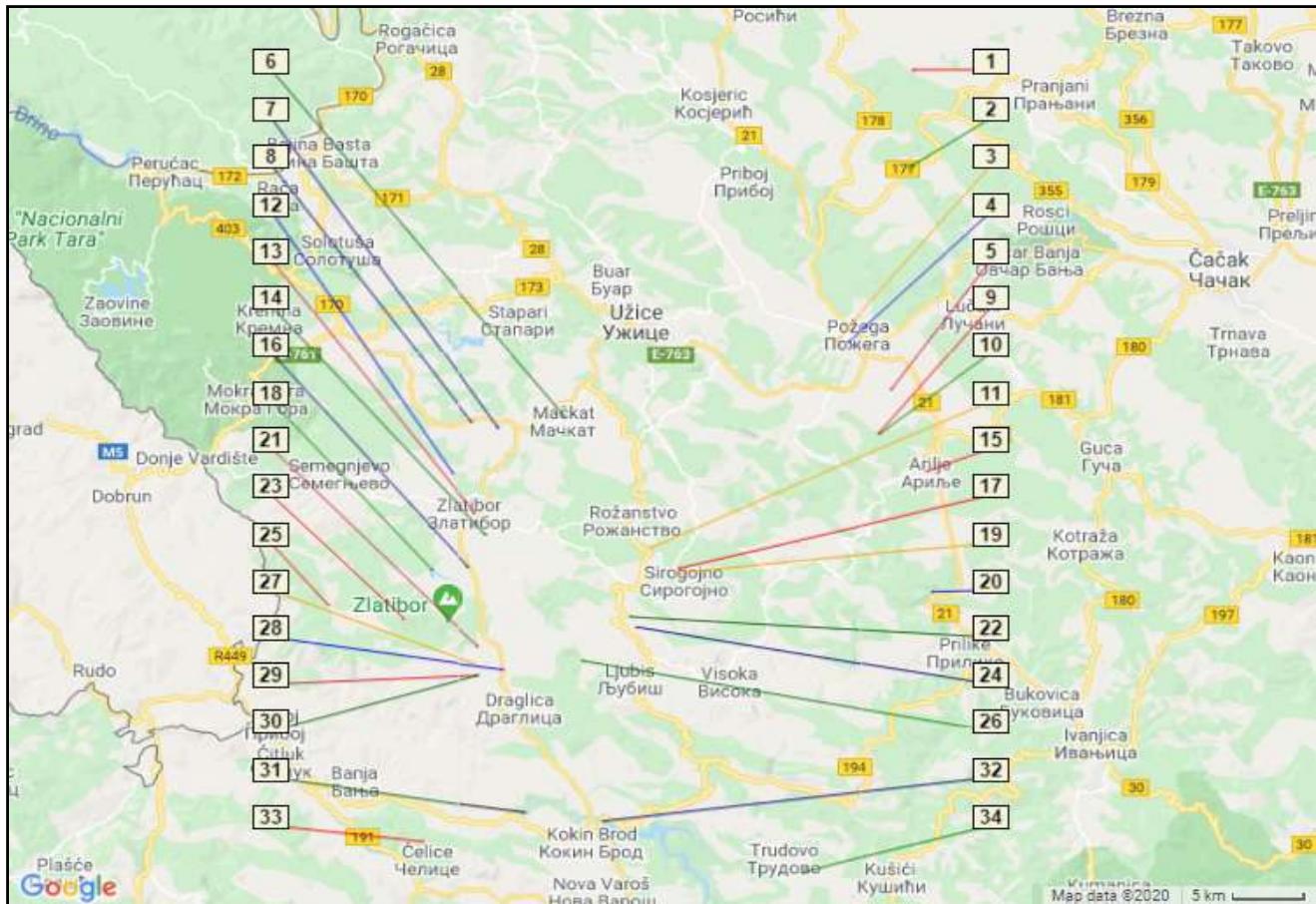
Pored crkve u selu Dobroselica nalazi se zaštićena **grupa stabala** - tri stabla crnog bora, a u selu Ljutice stablo hrasta lužnjaka.

ZDRAVLJE I REKREACIJA

Visočka banja predstavlja topli **izvor mineralne vode**, termalni raritet, jedini te vrste u Srbiji. Voda izbjija iz dubina u vidu mehurića, na više mesta pored samog korita, a delom i u samom vodotoku. Izvori se nalaze u kanjonu Velikog Rzava, u ataru sela Visoka. Pravi kuriozitet su "viseće terme", izvori u stenama. Banja ima dva bazena otvorenog tipa.

Jokino vrelo je **turističko sportski kompleks** oko malog veštačkog jezera. Pored ugostiteljskog objekta postoje plaža, bazen i prostor za druge aktivnosti. Nalazi se pored puta Mačkat - Sainovina.

Brojni su kampovi u ovom kraju. Nalaze se na Torniku (Ribnica), Kraljevoj Vodi (Zlatibor), selu Golovo, Rožanstvu (Iva), Arilju (Žuta Stena), Miroslajcima (Šljivik), Drmanovićima (Zlatar) i Akmačićima (Uvac).

Mapa okruga i QR kodovi

1. Vidikovac Mršelji

2. Spomen kompleks Gornji Čepić

3. Arheološki lokalitet...

4. Železnički muzej uskotračne pro...

5. Crkva brvnara, Gorobac...

6. Dvorac na Mačkatu

7. Jokino vrelo

8. Galerija Miladi na Lešniku

9. Manastir/Crkva Sv. Đorđa u Godoviku

10. Vodenica, Godovik

11. Stopića pećina

12. Izvor mineralne vode...

13. Zlatiborsko jezero

14. Spomenik na Šumatnom...

15. Crkva Svetog Ahilija

16. Vidikovac Kraljeve vožnje na...

17. Staro selo, muzej na...

18. Ribničko jezero

19. Muzej pletila, Kliširog...

20. Manastir Klisura

21. Vidikovac Dobrošelič...

22. Vodopad Gostilje

23. Tornik, Zlatibor

24. Rodna kuća Dimitrija...

25. Crkva brvnara i sobrana...

26. Etno selo Boškova vožnje na...

27. Ječmenjska/Točkovička...

28. Galerija slike i apa...

29. Crkva brvnara, Dobrošelič...

30. Tri stabla crnog bor...

31. Radojinjsko jezero

32. Zlatarsko jezero

33. Srednjevekovni grad O...

34. Etno selo, Štitkovo

1

Vidikovac Mršelji (Mršelji, opština Požega) Na ovaj neobični pejzaž, sličan peščanim dinama koje čine Zagajčka brda u Deliblatskoj peščari, nalazi se na sporednom putu Tometino Polje - Gojna Gora. (44.026073, 20.084027)

4

Železnički muzej uskog koloseka (Požega, opština Požega) Da se pamte vremena starog dobrog "ćire" • Muzej je aranžiran u okviru stare željezničke stanice sa sačuvanim peronima i okretnicom za lokomotive. Izloženo je nekoliko lokomotiva od kojih i jedna iz sastava partizanskog oklopнog voza. Tu su takođe i karakteristični stari vagoni i željezničarske mašine. (43.842468, 20.027493)

2

Spomen kompleks Gornja Dobrinja (Gornja Dobrinja, opština Požega) Na mestu rodne kuće kneza Miloša • Spomen kompleks čine: crkva, nadgrobni spomenici u porti, beleg na mestu rodne kuće, čardak sa česmom, (u novije vreme) kip kneza Miloša. Ima status spomenika kulture od izuzetnog značaja. (43.960017, 20.080313)

5

Crkva brvnara, Gorobilje (Gorobilje, opština Požega) Jedna od najstarijih i najmanjih u Srbiji • Izgrađena je 1705, iz temelja obnovljena 1810. i 1820. godine. Crkva se nalazi u okviru nevelike porte, uz nju je odmah parohijski dom. Dvorište sa ukusom popunjeno i odneganovo. (43.809502, 20.065047)

3

Arheološki lokalitet Savinac, Visibaba (Požega, opština Požega) Visibaba - selo prepuno arheoloških lokacija • lako je na ovom prostoru iskopano mnogo vrednih arheoloških artefakata koji su sad pohranjeni u muzeju, na samoj lokaciji nema nikakve informacije niti obeležja. Na snimku je spomen česma na lokalitetu Savinac. Kompleks lokacija ima status spomenika kulture od velikog značaja. (43.841953, 20.015750)

6

Dvorac na Mačkatu (Mačkat, opština Čajetina) Neobično zdanje iz neobične priče • Po jednoj verziji dvorac je izgradio kralj Petar I Karađorđević svom borcu koji se istakao hrabrošću kojom je stekao dva ordena Karađorđeve zvezde, a usled rane na Kajmakčalanu izgubio vid, a po drugoj sam vlasnik je uspeo da obezbedi sredstva za dvorac kako je poželeo pre gubitka vida - od belog kame na. (43.791963, 19.779075)

7

Jokino vrelo (Sainovina, opština Čajetina) Turističko sportski kompleks sa malim veštačkim jezerom • Nalazi se u neposrednoj blizini magistralnog puta. Okolna priroda je pitoma i slikovita. U sastavu kompleksa se nalaze ugostiteljski objekti, jezero i manje ogradieno kupalište. Van sezone, ovde je sve zatvoreno. (43.783838, 19.722039)

10

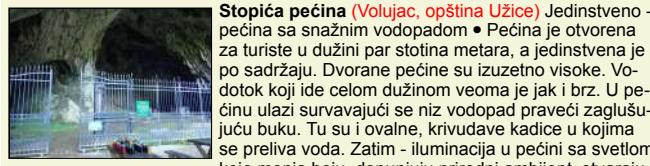
Vodenica, Godovik (Godovik, opština Požega) Vodenica je kompletan i funkcionalan, jaz pun vode, ali brašno se ne melje, žita u okolini - nema. Nalazi se u neposrednoj blizini crkve Sv. Đorđa, kao i jako lepe privatne kuće koja je nekada bila škola. (43.780412, 20.055147)

8

Galerija Miladina Lekića (Šljivovica, opština Čajetina) Duhovita stilizacija seoskog života i življa, u drvetu, kamenu i gipsu, kao i ratničke tradicije • Galerija je radni i prodajni prostor. Ne postoji stalna postavka, sve što je izloženo, prodaje se. (43.788102, 19.698453)

11

Stopića pećina (Volujac, opština Užice) Jedinstveno - pećina sa snažnim vodopadom • Pećina je otvorena za turiste u dužini par stotina metara, a jedinstvena je po sadržaju. Dvorane pećine su izuzetno visoke. Vodotok koji ide celom dužinom veoma je jak i brz. U pećinu ulazi survavajući se niz vodopad praveći zaglušujuću buku. Tu su i ovalne, krivudave kadice u kojima se preliva voda. Zatim - iluminacija u pećini sa svetlim koje menja boju, dopunjaju prirodnji ambijent, stvarajući maštovit doživljaj. (43.702832, 19.854654)

9

Manastir/Crkva Sv. Đorđa, Godovik (Godovik, opština Požega) Izgrađen u 14. veku, podignut je pored vrela Godovičke reke • Prvobitno metoh manastira u Arilju, od 17. veka svodi se na crkvu. Crkva se nalazi u neposrednoj blizini bivšeg kamenoloma čija je dugogodišnja eksploatacija prouzrokovala propadanje pretvodnog zdanja. Imala status spomenika kulture od velikog značaja. (43.779977, 20.054082)

12

Izvor mineralne vode, spomen česma (Branešci, opština Čajetina) Spomen meštanima poginulim u balkanskim i prvom svetskom ratu • Oko ograđenog izvora postavljeni su obelisk sa imenima poginulih, odmorište sa natpisnicom i informacioni pano. Od česme prema jugu se pruža nestvaran predeo - blago zatalasani teren pod travom, bez jednog drveta ili drugog većeg objekta. (43.753498, 19.681927)

13

Zlatiborsko jezero (Zlatibor, opština Čajetina) Malo veštačko jezero, baš gde je potrebno - usred velikog turističkog grada • Okolina jezera je prepuna sadžaja, naročito zabave za decu. Najinteresantniji su plastični baloni u kojima se deca kotrljaju po površini vode. (43.726328, 19.700889)

16

Vidikovac Kraljeve vode (Zlatibor, opština Čajetina) ... i jedna krava (43.689450, 19.695944)

14

Spomenik na Šumatnom brdu (Zlatibor, opština Čajetina) Spomenik stremljanim partizanskim ranjenicima na Kraljevim vodama i Pališadu 1941. godine • Spomenik je na vrhu brda sa koga se pruža inspirativan pogled na duboku udolinu i mala naselja razbacana po brdima. (43.711877, 19.711313)

17

Staro selo, muzej na otvorenom (Sirogojno, opština Čajetina) Replika starog zlatiborskog sela • Kompleks čine originalni objekti preseljeni sa svojih ranijih lokacija po Zlatiboru. Objekti su organizovani po grupama i dopunjeni sadržajima koji prezentuju određene proizvodne aktivnosti ili običaje. Veliki centralni objekt je prostor u kome se organizuju radionice i seminari. Kompleks ima statu ustanove kulture od nacionalnog značaja. (43.688729, 19.880104)

15

Crkva Svetog Achilija (Arilje, opština Arilje) Utvrđeni manastir iz 13. veka • Crkva, izgrađena u 13. veku na osnovama prethodnog hrama, nije kasnije rušena. Veliki broj originalnih freski je ostao sačuvan, u fragmentima, delovima ili u celosti. Ima status spomenika kulture od izuzetnog značaja. (43.753959, 20.096035)

18

Ribničko jezero (Zlatibor, opština Čajetina) Krasi ga izuzetno čista voda • Oko jezera su šume i livade, s tim što se na pojedinim mestima šuma spušta do same vode. (43.687905, 19.663653)

19

Muzej pletilja, Sirogojno (Sirogojno, opština Čajetina) Podsećanje na srećna vremena • U samom centru sela nalazi se mali muzej, sa lepotom postavkom. Ispred, kip pletilje u radnoj pozici. Mali muzej - jedna sala sa faktoografijom i nekoliko uzoraka pletene odeće, izaziva veliku nostalгију kod nas koji pamtimos zlatna vremena naše države. Tu su uzorci visoke mode, poznati kreatori, maštoviti dezeni, slike seljanki - pletilja, sve u vreme kada je sve išlo uzlaznom linijom. (43.686099, 19.880033)

22

Vodopad Gostilje (Gostilje, opština Čajetina) Veliki vodopad - samo deo lepote koja ga okružuje • Ceo kompleks vodopada i pratećih kaskada i slapova, do kraja vodotoka je odlično uređen i prilagođen dubokom doživljaju prirode. Od restorana na proplanku i du u nizu kaskade potoka prema vodenicima, sama vodenica, zidovi stare hidroelektrane, šetalište prema vodopadima. Na kraju - veliki vodopad, potom nekoliko kaskada i slapova. (43.656009, 19.837759)

20

Manastir Klisura (Stupčevići, opština Arilje) Crkva nastala u vreme i po ugledu na crkvu Sv Ahilija • Manastir je ženski. Crkva je uzdržanom spoljnim linijama i dekorom efektno i skladno oblikovana, kao i sve druge zidane u raškom stilu. Crkvu krasí, pored ostalog i lep, zatvoreni drveni trem. (43.673, 20.101)

23

Tornik, Zlatibor (Jablanica, opština Čajetina) Staze zdravlja, skijalište i lep pogled • Tornik je danas poznat po skijaškom terenu. Od ranije je čuvan po mnogobrojnim stazama zdravlja, koje su mapirane na informacionom panou odmah uz žičaru. (43.654559, 19.639001)

21

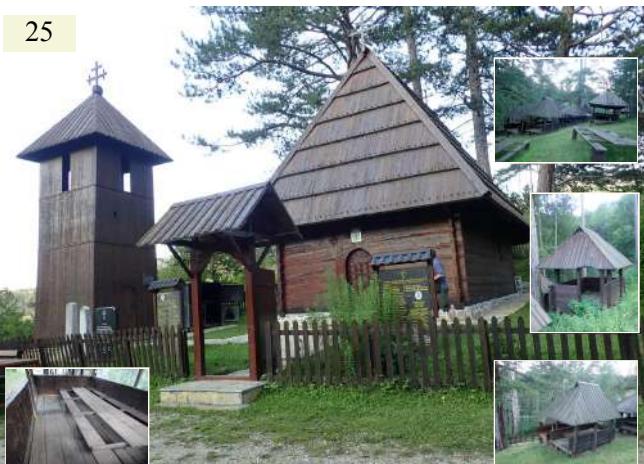
Vidikovac Dobroselica 2 (Zlatibor, opština Čajetina) Vidikovac se nalazi na jednom od puteva kroz selo. U blizini je poznata Ječmenska pećina, odnosno pre-rast (prirodnji kameni most). (43.635800, 19.703605)

24

Rodna kuća Dimitrija Tucovića (Gostilje, opština Čajetina) Veliki čovek i lepa tipična kuća, muzej, čekaju bolje dane • Rodna kuća Dimitrija Tucovića je velika zgrada i zaštićena je zbog svojih tipskih graditeljskih osobina. U kući je muzejska postavka, koja, u poslednje vreme nema veliku posećenost. Pored kuće je bista ovog velikog čoveka. (43.648537, 19.842851)

25

Crkva brvnara i sobrašice, Jablanica (Jablanica, opština Čajetina) Najveći očuvani kompleks sobrašica u Srbiji • Crkva je izgrađena 1838. godine. Kompleks je u odličnom stanju, nedavno restauriran i dobro opremljen izuzetno informativnim panoima. Oko crkve je veliki broj sobrašica, od kojih su neke ogradene i natkrivenе, dok neke imaju samo stolove i klupe. Interesantno - stolovi nisu postavljeni na noge, već samo položeni na daske oslonjene na klupe, tako da su klupe i stolovi u istoj visini. Kompleks predstavlja spomenik kulture od velikog značaja. (43.663675, 19.574112)

28

Galerija slika i apartmani Kovačević (Dobrošelica, opština Nova Varoš) Udrženi umetnost, etno ambijent i priroda • Galeriju, po smrti slikarevoj, održavaju i upotpunjavaju svojin slikama njegove crke. Pored galerije, u kompleksu koji čine četiri etno objekta, nalaze se i apartmani, radionica za izložbe i kurseve, lepo dvorište i kafić. 43.62, 19.7262

26

Etno selo Boškova voda sa vodenicom (Ljubiš, opština Čajetina) Na usamljenom mestu, a nije daleko od sveta • U okviru kompleksa nalaze se: bungalovi, originalne tipske kuće pre seljene sa više različitih mesta na Zlatiboru, vodenica, takođe pre seljena, omanje veštačko jezero i restoran. Vodenica radi i melje svakodnevno - ima i brašna na prodaju. (43.626277, 19.795782)

29

Crkva brvnara, Dobrošelica (Dobrošelica, opština Čajetina) Zadužbina hajduka, prema legendi • Ambijent u kome se nalazi i čini ga, je poseban. Tri visoka crna bora, i sami spomenici kulture, uz groblje i pašnjak koji se proteže do obližnje šume sa jedne strane, a bivši centar sela - stara škola i mesna kancelarija (spratna zgrada), bivša prodavnica (tipska brvnara sa kamenim prizemljjem) i spomen česma, sa druge. Ima status spomenika kulture od velikog značaja. (43.616380, 19.704205)

27

Ječmenska/Točkovička pećina/Prerast/Šupljica (Dobrošelica, opština Čajetina) Prirodni fenomen, jedan od svega nekoliko u Srbiji • Prerast ili kameni most nastaje urušavanjem svoda pećine. Prerast postaje pećina čija je dužina postala beznačajna. Ova je duga tridesetak metara. Do lokacije se lako stiže, prerast se nalazi odmah pored asfaltnog puta. (43.624394, 19.700771)

30

Tri stabla crnog bora, Dobrošelica (Dobrošelica, opština Čajetina) Tri izuzetna primerka čuvaju crkvu • Borovi se nalaze kraj crkve brvnare i lokalnog groblja. Starosti su oko 350 g. Visina: 19,5 m, 21,5 m i 25 m. Ambijent u kome se nalaze i čine ga, je poseban. Stabla su zaštićena kao spomenik prirode od izuzetnog značaja. (43.616098, 19.704222)

31

Radoinjsko jezero ([Seništa, opština Nova Varoš](#)) Bistra voda, boje i šuma - u nedogled • Najmanje od tri veštačka jezera na reci Uvac, ali i najlepše. Lepo uređeno izletište sa kamp kućicama. Brana kojom je pregrađen tok reke je izuzetno visoka u odnosu na biće korito reke. Izletište na jezeru je lepo uređeno, ni malo ni preveliko. Svuda oko je šuma. (43.52225, 19.744861)

33

Srednjevekovni grad Oštrik, Rutoši ([Radoinjska, opština Nova Varoš](#)) Visoko nad dve doline • Nalazi se na visokom kupastom vrhu planine Oštrik. Pretpostavlja se da se radi o ostacima grada u kome je stolovala loza Vojinovića iz 13. i 14. veka. Makadamsko-zemljanim putem sa putničkim vozilom može prići do na stotinak metara od uspona. Jedna strana vrha je sva u okomitim stenama, druga je pod relativno prohodnom šumicom. Ipak, uspon od 250 metara visinske razlike nije baš šala. (43.5032, 19.6561)

32

Zlatarsko jezero ([Amzići, opština Nova Varoš](#)) Treće po veličini jezero u Srbiji • Ovo jezero drži najveću kamenu branu u Evropi. Od tri veštačke akumulacije na reci Uvac, ova je najveća. (43.5167, 19.814)

